

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 19 februari 2013 inzake de inwerkingtreding van het wetsvoorstel overhevelen buitenonderhoud primair onderwijs (Kamerstuk 31 293, nr. 158).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Arends

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD- fractie hebben kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris waarin aangekondigd wordt dat de inwerkingtreding van het wetsvoorstel buitenonderhoud primair onderwijs vertraagd is. Deze leden hebben in dit kader een vraag. Welke gevolgen heeft dit uitstel voor het Rijk, andere overheden, de instellingen voor primair onderwijs en overige belanghebbenden zoals ouders en leerlingen, zo vragen de aan het woord zijnde leden.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris rondom de inwerkingtreding van het wetsvoorstel overhevelen buitenonderhoud primair onderwijs. Het argument dat de staatssecretaris opvoert voor uitstel van de overheveling buitenonderhoud in het primair onderwijs, is dat de onderhandelingen over het bedrag dat uit het gemeentefonds moet komen vertraging heeft opgelopen door de kabinetswissel.

De voornoemde leden vinden dit argument van kabinetswissel nogal mager. Zij vragen of de staatssecretaris aanwijsbare argumenten (nader) kan toelichten. Ten tijde van het wetstraject in het voortgezet onderwijs, toen het buitenonderhoud een aantal jaren geleden werd overgeheveld, kon dit traject wél in een half jaar gerealiseerd worden.¹ Het wetsvoorstel Wijziging van de wet op het voortgezet onderwijs vanwege overheveling taak en budget voor aanpassingen in onderwijshuisvesting van gemeente naar school is in juli 2004 bij de Tweede Kamer ingediend. Op 25 november 2004 is het wetsvoorstel in de Tweede Kamer aangenomen (met algemene stemmen) en op 21 december 2004 is dit wetsvoorstel in de Eerste Kamer (zonder beraadslagingen en zonder stemmingen) aangenomen. Het wetsvoorstel is op 1 januari 2005 inwerking getreden. De leden vragen naar aanleiding hiervan waarom dit nu voor het primair onderwijs niet kan. Het wetsvoorstel ligt tenslotte al bij de Raad van State. De leden vragen of de staatssecretaris de mening deelt dat de rol van gemeenten cruciaal is bij uitvoering van dit beleid. Als de wet pas per 2015 in zal gaan dan zullen gemeenten in 2014 waarschijnlijk geen hoge prioriteit meer geven aan het buitenonderhoud van schoolgebouwen en de middelen voor iets anders in zetten in hun gemeente. Dit zal zorgen voor nog meer achterstallig buitenonderhoud in het primair onderwijs. De leden vragen of de staatssecretaris kan garanderen dat bij inwerkingtreding van deze wet de gemeenten binnen de kortst mogelijke termijn alle zaken op orde hebben. Tot de tijd dat buitenonderhoud is gedecentraliseerd zijn schoolbesturen afhankelijk van de regels in hun gemeente. In de praktijk blijkt dat schoolbesturen het over het algemeen lastig vinden om bezwaar aan te tekenen tegen besluiten van de gemeente (onder meer om de verstandhouding met de betrokken wethouder niet te verstoren). De leden vragen of de staatssecretaris acties zal ondernemen dit probleem te verhelpen en zo ja, welke acties dit zullen zijn. Ten slotte vragen de leden wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van de gewijzigde motie van het lid Beertema over het huisvestingsbudget.²

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris waarin hij aangeeft de inwerkingtreding van het wetsvoorstel inzake overheveling van de middelen voor buitenonderhoud naar het primair onderwijs met een jaar naar 1 januari 2015 uit te stellen omdat inwerkingtreding per 1 januari 2014 niet meer haalbaar is. De reden die hiervoor wordt aangegeven is dat de voorbereiding van het wetsvoorstel, en met name de onderhandeling over de overheveling van

¹ Zie Kamerstuk 29 687

² Zie Kamerstuk 32 764, nr. 7

het bedrag uit het Gemeentefonds, vertraging heeft opgelopen door de formatie van het nieuwe kabinet. Deze leden hebben nog wel een aantal vragen naar aanleiding van deze brief.

Sinds kort hebben gemeenten de keuze of zij de middelen voor buitenonderhoud overhevelen naar de scholen of niet. Deze leden hebben altijd aangegeven dat zij van mening zijn dat het de keuze van het schoolbestuur moet zijn of zij deze middelen in eigen beheer wil nemen en niet de keuze van de gemeente. De leden willen graag een toelichting van de staatssecretaris hoe deze vrijwilligheid aan de kant van de schoolbesturen zich verhoudt tot de plannen in het regeerakkoord. Verder is het deze leden nog niet helemaal duidelijk hoe het bedrag van 256 miljoen euro, dat in de financiële bijlage van het regeerakkoord wordt genoemd, tot stand is gekomen en wat de precieze relatie is met de motie van het lid Van Haersma Buma over rechtstreeks beschikbaar stellen van de huisvestingsmiddelen voor buitenonderhoud aan basisscholen³, die wordt genoemd. Zij vragen of de staatssecretaris een specificatie kan geven van de componenten waaruit dit bedrag is samengesteld. Nu de inwerkingtreding van het wetsvoorstel wordt uitgesteld, is de vraag wat nog wel de verantwoordelijkheid blijft van de gemeente zolang het buitenonderhoud van de schoolgebouwen nog niet is overgeheveld. De voornoemde leden vragen of de staatssecretaris niet bang is dat door het uitstel het onderhoud alleen maar meer achterstand op loopt. Het gevaar bestaat dat gemeenten, die immers ook veel moeten bezuinigen, het budget voor buitenonderhoud aan andere zaken zullen besteden dan aan onderwijshuisvesting. Bij de overheveling van de middelen voor het buitenonderhoud naar de scholen in het voortgezet onderwijs per 1 januari 2005 is dit namelijk ook gebeurd. Het wetgevingstraject voor de overheveling in het voortgezet onderwijs is in 2004 overigens wel in een half jaar afgehandeld in zowel de Tweede als de Eerste Kamer. Wat is de reden dat dit nu niet kan bij het primair onderwijs, zo vragen deze leden. De voornoemde leden vragen of er een overgangsregeling komt voor schoolbesturen met achterstallig onderhoud waar gemeenten al jaren niets meer hebben gedaan. Omgekeerd zijn er ook gemeenten die juist wel alle middelen voor het buitenonderhoud hebben besteed, evenals de middelen voor verbouw en nieuwbouw of juist extra hebben geïnvesteerd. De voornoemde leden vragen hoe hier financieel rekening mee wordt gehouden. Deze leden ontvangen graag een uitgebreide toelichting hierop. Van gemeenten begrijpen deze leden dat zij op basis van de financiering uit het Gemeentefonds makkelijker aantrekkelijke leningen kunnen afsluiten dan scholen en daardoor meer rendement kunnen maken van het budget dat uiteindelijk weer ten goede komt aan onderwijs. Deze leden ontvangen hierop graag een reactie, waarbij zij wel de kanttekening willen plaatsen dat in ieder geval een deel van de gemeenten niet alle middelen voor buitenonderhoud uitgif aan buitenonderhoud gezien de discussies hierover de afgelopen jaren en de diverse onderzoeken waaruit bleek dat er sprake was van een onderbesteding van middelen in het gemeentefonds voor educatie en onderhoud van grofweg 300 miljoen euro. Bij de reactie willen deze leden ook graag dat de staatssecretaris aangeeft wat de mogelijkheden voor de scholen zijn op dit gebied, bijvoorbeeld schatkistbankieren. Tenslotte vragen de voornoemde leden naar de mogelijkheid of de tijdelijke btw-verlaging van 21% naar 6% voor particulieren op arbeidskosten bij renovatie en herstel van bestaande woningen, zoals afgesproken in het onlangs afgesloten woningakkoord, ook voor scholen zou kunnen gelden.

³ Zie Kamerstuk 33 00, nr. 12

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de gewijzigde planning van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel overhevelen buitenonderhoud primair onderwijs.

Deze leden lezen dat de staatssecretaris meent dat inwerkingtreding van dit wetsvoorstel per 1 januari 2014 niet meer haalbaar is. Voorgenoemde leden vragen of het daadwerkelijk niet haalbaar is, of dat de staatssecretaris het niet nodig vindt druk te zetten achter dit proces.

Zij wijzen in dit licht op een aantal geplande wetsvoorstellen die zelfs een nog eerdere inwerkingtredingsdatum hebben, zoals aangegeven in de brief over aanhangige en nog in te dienen wetsvoorstellen⁴. Deze voorstellen hadden ook te maken met vertraging door een kabinetwissel. Ook wijzen zij op de ervaringen met het wetsproces rond de overheveling van het buitenonderhoud bij het voortgezet onderwijs. Dit was binnen een half jaar geregeld. De voornoemde leden vragen waarom dit bij het primair onderwijs niet lukt.

Deze leden benadrukken ten slotte dat een snelle invoering van dit wetsvoorstel gewenst is, omdat mogelijk gemeenten minder zullen uitgeven aan buitenonderhoud in de wetenschap dat dit wetsvoorstel er aan komt. Hoe korter deze periode is, hoe beter, zo oordelen deze leden.

⁴ Brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 20-12-2012(Kamerstuk 33 400-VIII, nr. 118)